

FUNDACIÓ ELS TRES TURONS

Seu social: Barcelona

Àmbit geogràfic: Local

Forma jurídica: Fundació

- 65 persones treballadores
- 2 persones treballadores pertanyents a col·lectius en risc d'exclusió social
- 18 persones voluntàries

Nombre actual de persones ateses

- 792 persones ateses a serveis a persones amb problemàtica de salut mental

www.els3turons.org

Breu història de l'organització

La Fundació Els Tres Turons és una entitat d'iniciativa social, amb vocació pública i sense afany de lucre, creada el 1985 al barri del Carmel, districte d'Horta-Guinardó de la ciutat de Barcelona. Treballa per a la inclusió social de persones amb trastorns de salut mental, per a la promoció de la salut mental comunitària a través de la millora del territori i la promoció dels actius de salut.

Des dels seus inicis ha estat pionera en el desenvolupament de propostes per a millorar l'abordatge de les necessitats socials de les persones ateses. El moviment veïnal i la iniciativa d'un grup de professionals van posar les bases d'un model d'atenció a la comunitat amb la creació dels Tallers Artesanals, quan encara no estava constituïda la Xarxa de Salut Mental Pública. Des de llavors la Fundació ha participat en la definició de noves propostes que s'han consolidat en ser reconegudes a la cartera de serveis de diferents administracions.

Actualment, la Fundació gestiona serveis d'atenció Sanitaris i Socials a persones amb diagnòstic en Salut Mental, gestiona un Pla de Desenvolupament Comunitari amb altres associacions del territori i diversos programes de prevenció per col·lectius de persones en situació de vulnerabilitat.

Missió

La missió de la Fundació Els Tres Turons és la promoció de la salut mental comunitària. Des de la Fundació s'acompanya les persones amb diagnòstic en salut mental a través d'itineraris de recuperació, fomentant el vincle al territori, la inclusió social i la prevenció a partir dels actius de la mateixa comunitat.

L'objectiu general és promoure la salut mental comunitària i afavorir la inclusió social i laboral de les persones ateses, joves i adultes, tenint en compte el context social més enllà del tractament de símptomes.

Descripció de l'activitat

- Prestació de serveis públics d'atenció a la salut mental.
- Acompanyament de processos de recuperació de les persones basats en la promoció dels drets de ciutadania.
- Projectes amb vocació de transformació de l'entorn mitjançant la intervenció sobre els condicionants socials i la lluita contra l'exclusió social.
- Treball en xarxa vinculat a les entitats del territori, mitjançant aliances i espais de treball comunitari i sectorial.
- Prevenció en Salut Mental mitjançant la detecció de neces-

sitats relacionades amb la desigualtat i els determinants socials de la salut.

DESCRIPCIÓ DE LA INICIATIVA PROPOSADA

BENVINGUDA BECARUDA! FEM OLI A CAN SOLER

Breu descripció

El projecte ha fet possible recuperar la varietat d'olivera becaruda mitjançant l'acció comunitària i el treball en xarxa amb entitats del barri de Sant Genís i altres entitats del districte d'Horta-Guinardó, i això permet elaborar el primer oli d'oliva verge extra de Barcelona. El projecte ha estat participat per les persones ateses als Serveis de la Fundació Els Tres Turons, que atén persones amb diagnòstic en Salut Mental, abordant també el treball dels prejudicis i l'estigma en Salut Mental.

Aportació de valor de la iniciativa

El projecte s'inicia l'any 2009 amb la recuperació dels espais agrícoles i forestals al voltant de la masia de Can Soler, dins el Parc natural de la Serra de Collserola. El treball conjunt amb les entitats a través de diferents taules de treball i el suport del Parc de Collserola i de l'Ajuntament ha permès donar-li continuïtat fins al moment actual.

El projecte ha permès sensibilitzar en relació amb la necessitat de fomentar la biodiversitat a la ciutat, al mateix temps que afavoreix la lluita contra l'estigma al voltant de les malalties mentals. I ho ha fet a través de la recuperació per la comunitat d'un espai natural singular a la ciutat de Barcelona.

El projecte ha servit per enfortir el teixit social del territori fomentant la participació d'associacions, entitats i serveis del territori en la recuperació d'un espai d'ús col·lectiu, i ha afavorit processos de recuperació significatius de persones amb diagnòstic en TMS a través de la metodologia APS i la intervenció comunitària.

Necessitat a la que respon

- Recuperació d'un espai natural degradat vinculat a la memòria de l'ús agrari de la falda urbana de la Serra de Collserola: s'ha fet accessible una ruta de lleure i salut pels veïns i veïnes del barri, retirant runa, habilitant un camí i recuperant els cultius existents (oliveres) i els antics murs de pedra seca.
- Accés al medi natural per a col·lectius en situació d'especial vulnerabilitat: el camí habilitat permet un petit passeig per la falda de Collserola al qual es pot accedir en transport públic urbà des del barri de Sant Genís dels Agudells i l'ha

ofert a col·lectius especialment vulnerables amb necessitat de contacte amb la natura, també a través d'activitats dinamitzades.

- Lluita contra l'estigma en Salut Mental: el fet que les persones que han dinamitzat les accions i liderat la neteja i recuperació de l'espai tinguin un diagnòstic en Salut Mental ha permès visibilitzar les capacitats i l'aportació de valor que poden fer a nivell social, a més de fomentar la relació amb altres col·lectius de persones com joves, infants o gent gran, el més valuós per poder desconstruir els estereotips negatius.
- Dinamització de la relació i col·laboració entre entitats al territori.

Principals objectius assolits

- El projecte ha permès sensibilitzar en relació a la necessitat de fomentar la biodiversitat a la ciutat.
- Ha permès treballar la desconstrucció d'estereotips negatius en relació a les persones amb diagnòstic en salut mental, promovent el contacte social i fent valdre la seva aportació social i comunitària.
- Ha permès la recuperació d'un espai natural singular a la ciutat de Barcelona gràcies al treball de les entitats del territori.
- Ha servit per enfortir el teixit social del territori fomentant la participació d'associacions, entitats i serveis del territori en la recuperació d'un espai d'ús col·lectiu.
- Ha afavorit processos de recuperació significatius per a persones amb diagnòstic en salut mental en el propi el territori de referència.
- Ha fet accessible un espai natural i silvestre a la ciutat, fomentant l'accés universal a la natura.
- Ha ajudat a recuperar la memòria local del barri, vinculada a l'activitat agrària.

Principals resultats obtinguts

Quantitatius:

- Valoració Impacte per part de les entitats participants: mitjana de 4,8 sobre 5.
- Persones participants en el projecte: 568 persones.
- Nombre d'entitats participants en el projecte: 12 persones.
- Entitats que treballen amb persones d'especial vulnerabilitat: 4 persones.

- Nombre d'accions de dinamització: 40 persones.
- Oliveres recuperades: 50 persones.
- Llaunetes d'oli repartides: 200 persones.

Qualitatius:

- Elaboració d'un producte original (i únic a la ciutat de Barcelona) fruit d'un treball col·lectiu amb diferents agents i entitats del barri i el districte que fa valdre el patrimoni natural de la ciutat, el treball i la força de les entitats veïnals i els equipaments de proximitat i la capacitat de les persones amb diagnòstic en salut mental d'aportar coneixement i treball per la millora de la vida comunitària.

Abast de l'experiència

- Recuperació pel barri i la ciutat d'un espai de lleure i salut utilitzat per les veïnes i veïns per passejar.
- Recuperació d'espais de cultiu a la ciutat i de la memòria històrica del barri (molta població amb orígens rurals).
- Accions de sensibilització realitzades (ambientals/sobirania alimentària/antiestigma).
- Participació en espais de treball comunitari al barri.
- Reconeixement i difusió de la iniciativa (interès dels mitjans).
- Resultats obtinguts de la valoració entitats col·laboradores i de les persones ateses pels serveis de la Fundació de la participació en el projecte: mitjana satisfacció entitats 4,8; persones ateses 4,9.
- Augment important de l'ús de l'espai (accions de dinamització organitzades per la Fundació en relació amb el projecte de recuperació d'oliveres)
- Metodologia aprenentatge i serveis i intervenció comunitària: implicació dels participants en la detecció de necessitats, cerca d'aliances, disseny de les accions, avaluació d'aquestes, difusió.

Persones implicades en l'experiència:

Treballadores: 4

Membres equips directius: 2

Ateses: 36

Voluntàries: 6

Entitats i agents implicats: 532

Principals factors clau d'èxit

Es tracta d'una acció generada de manera col·lectiva des de l'inici de la proposta, partint d'una detecció de necessitats participada per la comunitat (detecció de necessitats realitzada de manera conjunta en espais de treball compartit amb entitats i agents del territori i mitjançant acords i suports de l'administració local).

Les entitats del territori i les persones ateses per la Fundació han participat en el disseny de les accions, la comunicació i la difusió del projecte.

La metodologia d'intervenció de la Fundació, que genera aliances amb entitats del territori per promoure accions que donen resposta a necessitats compartides a través de la metodologia Aps (aprenentatge i servei), ha permès aprofitar un espai singular i en desús del territori per donar resposta a quatre eixos de necessitat:

- Recuperació d'un espai natural vinculat a la memòria de l'ús agrari de la falda urbana de la Serra de Collserola; s'ha fet accessible una ruta de lleure i salut pels veïns i veïnes del barri.
- Accés al medi natural per a col·lectius en situació d'especial vulnerabilitat. Promoció d'accions lligades als cultius.
- Lluita contra l'estigma.
- Dinamització de la relació i col·laboració entre entitats al territori.

Dificultats i reptes superats en el desenvolupament de la iniciativa

Per desenvolupar el projecte ha calgut arribar a acords amb els agents gestors de l'espai (Ajuntament, Parcs i jardins, Parc de Collserola) per tal d'aconseguir que la idea de les entitats del barri es pogués materialitzar en un espai de gestió compartida amb requisits de preservació de l'entorn, exigències pel que fa a normativa, etc.

S'han destinat recursos de l'entitat a un treball a la comunitat intens cercant un equilibri per preservar el compromís amb la prestació de serveis i els altres projectes comunitaris, així com fer recerca de finançament per poder-ho sostenir econòmicament.

Un dels reptes ha estat la sensibilització entorn dels eixos salut-natura i biodiversitat tant internament (persones ateses i treballadores de l'entitat, equip directiu i patronat) com externament (veïns i veïnes, entitats) i l'aposta clara per arribar a col·lectius d'especial vulnerabilitat per fer seu l'espai (CRI La Llabor, Serveis Socials, Vall d'Hebrón, Plans de dinamització comunitària de Roquetes i el Carmel, Fundació Ires, CSMA Horta, projecte RECETAS - Carmel, Trinitat Vella, Roquetes, i altres) amb la dificultat de transmetre els beneficis que es pressuposaven de l'accés i l'activitat en l'espai i les dificultats en relació amb factors de pobresa de temps, salut, i altres dificultats que mostraven les persones a les quals es volia arribar.

Elements innovadors que aporta la iniciativa

- Foment dels actius de salut de la comunitat.
- Acció participada per la comunitat en totes les fases.
- Protagonisme de les persones ateses en el disseny i execució de l'acció, cosa que permet un canvi de rol des del subjecte que rep atenció a la persona que contribueix al canvi i millora de la seva comunitat.
- La mateixa entitat impulsa projectes de ApS (habitualment les entitats socials són receptores dels projectes d'ApS dels centres educatius i en aquest cas és a l'inrevés).
- Projecte que treballa processos de recuperació de persones amb diagnòstic en Salut Mental a través de la recuperació d'un espai natural i un cultiu degradat i en desús.
- Inclusió del binomi Salut-Natura en els processos i accions adreçades al benestar de la població i en especial de col·lectius amb especial vulnerabilitat, així com la idea de l'accessibilitat al medi natural en la matriu del projecte.

Factors que permeten la transferència i replicabilitat

- Metodologia ApS (Aprenentatge i Servei).
- Orientació comunitària i treball en clau de territori: detecció conjunta de necessitats i disseny de les accions per donar resposta a les mateixes amb altres agents situats un mateix territori.
- Poder fer un seguiment a través del sistema de gestió de qualitat de les accions realitzades, impacte i grau de satisfacció de les mateixes per les persones tècniques, ateses i entitats col·laboradores.
- Disseny de projectes tenint en compte el binomi Salut Natura i la idea de l'accés universal a la natura.